Peiler

over palliatieve zorg en het levenseinde

zomernummer

Driemaandelijks tijdschrift van w.e.m.m.e.l. __ expertisecentrum 'Waardig Levenseinde', v.u. Wim Distelmans
afzendadres: J. Vander Vekenstraat 158, 1780 Wemmel __ jaargang 9 __ nr.39 __ jul-aug-sep 2026

FAKE NEWS

"Nepnieuws is van alle tijden en kent talloze gedaantes."

__ Johan Braeckman

© Gwenny Cooman

Peiler

is het tijdschrift van
w.e.m.m.e.l. expertisecentrum
'Waardig Levenseinde'
en verschijnt 4 keer per jaar

Redactieadres
J. Vander Vekenstraat 158
1780 Wemmel

Hoofdredactie
Wim Distelmans

Eindredactie
Peter Cremers, Désirée De Poot

Coördinatie
Inge De Hertogh

Redactie
Sabien Bauwens, Lindsay Cool,
Ann Peuteman, Annelien Tack,
Linde Vande Casteele

Werkten mee aan dit nummer
Johan Braeckman, Jan Jagers,
Ferre Wouters

Huiscartoonist
Kamagurka

Huisfotograaf
Sander Van Damme

Vormgeving en druk
www.kikerviz.com

Verantwoordelijke uitgever
Wim Distelmans
J. Vander Vekenstraat 158
1780 Wemmel

Lezers die graag op een artikel reageren of een bijdrage willen leveren, kunnen terecht op de redactie via **info@wemmel.center**

Giften
Wie het wenst, kan ons door een vrijwillige bijdrage helpen om de palliatieve zorg verder uit te bouwen, op rekeningnummer **BE29 9792 4912 1364** van **LEIF vzw.**

Gratis abonneren via
info@wemmel.center

Peiler kan ook online gelezen worden op www.wemmel.center

PALM
palliatieve zorg
postuniversitair

Volg de unieke opleiding in palliatieve zorg

Permanente vorming in **PAL**liatieve zorg voor **M**edici en **M**asters

voor artsen

voor niet-artsen, houder van een master-diploma of gelijkgestelden bestaat een gelijkaardige opleiding

Korte **5 daagse** én **intensieve opleiding** in de **palliatieve zorg** met een redelijk eigenzinnige aanpak.

In overleg met de cursisten worden eveneens intervisiemomenten, terugkomdagen, workshops, symposia en studiereizen georganiseerd. Stagemogelijkheden zijn beschikbaar.

PRAKTISCH

Wanneer?
26 september en 21 november 2026
23 januari, 20 februari en 20 maart 2027

Kostprijs?
650 EUR (inclusief cursusmateriaal, boeken, lunch en koffie)

Accreditering?
Voor artsen werd 'economie en ethiek' aangevraagd.

Meer informatie
Online op vorming@waardiglevenseinde.eu

**Ervaring in palliatieve zorg is niet vereist.
Gelieve snel in te schrijven, want het aantal plaatsen per academiejaar is beperkt.
Het volgen van de volledige cyclus leidt tot een certificaat ondertekend door leden van de Faculty en de rector van de Vrije Universiteit Brussel.**

maken deel uit van w.e.m.m.e.l. expertisecentrum 'Waardig Levenseinde' en br.e.l. Brusselse Expertise Levenseinde

ulteam Uitklaring Levenseindevragen
www.ulteam.be

EIF
www.leif.be

leerstoel waardig levenseinde
www.waardiglevenseinde.eu

TOPAZ

PALLIATIEF NETWERK OMEGA

edito

© Jan De Meuleneir

Nooit eerder was informatie zo gemakkelijk toegankelijk als vandaag. Met één druk op de smartphone bereiken berichten miljoenen mensen. Het heeft onze samenleving verrijkt, maar er is ook een schaduwzijde: de razendsnelle verspreiding van fake news. Het gaat vaak over bewuste desinformatie die wantrouwen zaait, mensen tegen elkaar opzet en zelfs verkiezingen, volksgezondheid en internationale verhoudingen kan beïnvloeden.

Nepnieuws speelt in op emoties. Verontwaardiging, angst en woede verspreiden zich sneller dan nuchtere feiten. De algoritmes van de sociale media belonen berichten die veel reacties uitlokken, ongeacht hun waarheidsgehalte. Een sensationele leugen gaat sneller viraal dan een zorgvuldig gecontroleerd nieuwsbericht.

Dat heeft verstrekkende gevolgen. Tijdens de corona-epidemie leidde desinformatie ertoe dat mensen wetenschappelijk onderbouwde adviezen naast zich neerlegden. In politieke campagnes worden halve waarheden en gemanipuleerde beelden ingezet om tegenstanders te beschadigen of kiezers te misleiden. Artificiële Intelligentie (AI) maakt het steeds eenvoudiger om geloofwaardige foto's, video's en geluidsfragmenten te genereren. De grens tussen echt en nep wordt flinterdun.

De strijd tegen nepnieuws mag echter geen strijd worden tegen de vrije meningsuiting. In een democratische samenleving moet ruimte blijven voor kritiek, satire en afwijkende standpunten. Het probleem is niet dat mensen van mening mogen verschillen, maar wel dat doelbewust onwaarheden worden verspreid alsof het feiten zijn. Transparantie, onafhankelijke journalistiek en een kritische burgerzin vormen daarom de beste verdediging.

Onderwijs is hierin cruciaal. Jongeren én volwassenen moeten leren bronnen te beoordelen, informatie te controleren en zich af te vragen wie baat heeft bij een bepaald bericht. Ook de technologiebedrijven dragen verantwoordelijkheid. Zij moeten transparanter zijn over hun algoritmes, sneller optreden tegen aantoonbare desinformatie en betrouwbare informatie zichtbaarder maken. Dat vraagt moed, want sensatie verkoopt nu eenmaal beter dan nuance.

Maar uiteindelijk ligt de grootste verantwoordelijkheid bij ons allemaal. Voor we een bericht delen, kunnen we onszelf enkele eenvoudige vragen stellen: klopt dit wel, wie is de bron en wordt het bevestigd door onafhankelijke media? En misschien nog belangrijker: waarom roept dit bericht zo'n sterke emotionele reactie op?

Een democratie steunt op vertrouwen, debat en feiten. Wanneer leugens systematisch de plaats innemen van controleerbare informatie, verliest de samenleving haar gemeenschappelijke werkelijkheid. De strijd tegen fake news is daarom geen opdracht voor journalisten alleen, maar voor iedere burger die belang hecht aan waarheid, kritisch denken en een open democratische samenleving. In deze Peiler wordt dieper ingegaan op het herkennen van nepnieuws. Want ook rond het levenseinde en vooral euthanasie circuleren niet alleen in België maar ook wereldwijd heel wat ontoelaatbare leugens.

_ Wim Distelmans

Afscheid op maat: palliatief verlof voortaan ook per week op te nemen

De Kamercommissie Sociale Zaken heeft groen licht gegeven voor de flexibilisering van palliatief verlof. Hierdoor kun je dit verlof nu ook per week opnemen in plaats van enkel per maand. Ook wordt het mogelijk om rouwverlof op te nemen op de dag van een geplande euthanasie.
Vandaag moet je palliatief verlof voor minstens een maand opnemen (met een maximum van drie maanden), maar binnenkort zal je het ook per week kunnen inplannen. Dat wetsvoorstel van meerderheidspartij MR met amendementen van de andere meerderheidspartijen N-VA, Les Engagés, Vooruit en CD&V kreeg in eerste lezing groen licht van de Kamercommissie Sociale Zaken.

Betere afstemming op de realiteit

Federaal parlements Anja Vanrobaeys (Vooruit), die samen met collega-parlementslid Funda Oru (Vooruit) al jaren strijdt voor deze versoepeling, is tevreden. "Een terminale ziekte valt niet te voorspellen en gaat gepaard met wisselende noden en schommelingen. Het palliatief verlof moet daarop afgestemd zijn", aldus Vanrobaeys. Ook CD&V-parlementslid Nahima Lanjri ijvert al lang voor de flexibilisering van palliatief verlof en diende daar in de vorige legislatuur ook al wetsvoorstellen voor in. "Met de goedkeuring wordt een eerste belangrijke stap gezet om het verlofstelsel beter af te stemmen op de realiteit waarmee gezinnen geconfronteerd worden wanneer een dierbare zich in de laatste levensfase bevindt", aldus Lanjri.
Voor N-VA-fractieleider Axel Ronse combineert het wetsvoorstel menselijkheid en gezond verstand. "We geven families meer flexibiliteit op de moeilijkste momenten, zowel bij een waardig afscheid als bij palliatieve zorg. Zo dragen we ertoe bij dat werknemers het verlof optimaal kunnen afstemmen op de noden van hun gezin en hun werk. Maar nog belangrijker, zo kunnen familieleden voorafgaand aan een overlijden door euthanasie tijd doorbrengen met hun geliefden."

Nog werk aan de winkel

In een volgende fase moet de duur van het palliatief verlof voor Lanjri en Vanrobaeys worden aangepast aan het arbeidsregime. Vandaag bedraagt het verlof maximaal drie maanden, ongeacht of iemand voltijds of deeltijds verlof opneemt. Wie bijvoorbeeld halftijds palliatief verlof opneemt, zou het zes maanden moeten kunnen spreiden, vinden ze.

Bron: HLN

> *"Vertel een leugen vaak genoeg, luid genoeg en lang genoeg en het volk zal je gaan geloven."*
>
> — **Joseph Goebbels (1897 - 1945)**
> *Duits nazi-politicus en minister van propaganda*

Meerderheid Italianen is voorstander van euthanasie en hulp bij zelfdoding

Een groeiende meerderheid van de Italiaanse bevolking staat positief tegenover euthanasie en hulp bij zelfdoding. Dat blijkt uit nieuw onderzoek van het Italiaanse onderzoeksinstituut Eurispes. Tegelijk roept de Italiaanse Evangelische Alliantie (AEI) op om het leven te beschermen en de toegang tot palliatieve zorg te verbeteren.

Volgens het rapport steunt maar liefst 70,2 procent van de Italiaanse bevolking euthanasie. Dat is een stijging ten opzichte van 66,7 procent in 2024.
Ook de steun voor hulp bij zelfdoding neemt toe. In 2019 was nog 39,4 procent voorstander, terwijl dat percentage dit jaar naar 54,3 procent steeg.
Vooral Italianen onder de 45 jaar spreken zich uit voor euthanasie en hulp bij zelfdoding. Ook blijkt uit het onderzoek dat ongeveer een kwart van de Italiaanse bevolking 65 jaar of ouder is. Dat komt neer op zo'n 14,5 miljoen mensen.
Het onderzoek keek naar de mening van Italianen over verschillende ethische onderwerpen, waaronder beslissingen rond het levenseinde, draagmoederschap, adoptie en relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht.
Lucia Stelluti, vicevoorzitter van de Italiaanse Evangelische Alliantie, ziet verschillende oorzaken voor de veranderende houding. Volgens haar speelt secularisatie een belangrijke rol. Daardoor is persoonlijke autonomie volgens haar voor veel mensen steeds belangrijker geworden.
Daarnaast wijst Stelluti op de invloed van het rooms-katholicisme als cultureel kenmerk. Hoewel veel Italianen zichzelf katholiek

30.573

leugens (gemiddeld 21 per dag) gemaakt door Donald Trump gedurende zijn eerste ambstermijn 2016-2020
(bron:The Washington Post)

noemen, volgen velen volgens Stelluti lang niet altijd de traditionele katholieke opvattingen over ethische kwesties.
De Evangelische Alliantie verzet zich tegen pogingen om euthanasie en hulp bij zelfdoding te legaliseren. "Het beschermen van leven en het voorkomen van de dood moeten de morele grens vormen", aldus Stelluti. Tegelijk pleit de alliantie voor meer aandacht voor wilsverklaringen, zodat mensen zelf keuzes kunnen maken over hun medische behandeling. Ook vraagt zij om betere toegang tot palliatieve zorg en pijnbestrijding.
Volgens Stelluti is het belangrijk dat mensen in hun laatste levensfase worden omringd door familie, kerken en lokale gemeenschappen. "De meeste verzoeken om euthanasie komen voort uit de angst om alleen achter te blijven", stelt zij.

Bron: HLN Cvandaag.nl

Palliatieve sedatie: sterven onder narcose

Sabine Netters, oncoloog en specialist palliatieve zorg, oprichtster van Carend publiceerde op 9 mei 2026 volgende opmerkelijke boodschap:
"De laatste jaren zie ik een duidelijke trend: steeds meer mensen sterven onder continue diepe sedatie. In 2021 gebeurde dit bij 23% van alle sterfgevallen in Nederland (Van der Heide et al., 2023). Onlangs zijn de cijfers van de stichting Farmaceutische Kengetallen weer gepubliceerd wat betreft het voorkomen van palliatieve sedatie. Deze worden jaarlijks gepubliceerd. Ook daar wordt wederom een stijging gezien.
Begrijp me niet verkeerd: ik houd hier geen pleidooi dat mensen moeten lijden op hun sterfbed. Integendeel. Als arts is het mijn plicht om lijden te verminderen dan wel weg te nemen. En dat kan - in de stervensfase - vaak ook prima op andere manieren dan iemands bewustzijn weg te nemen. Ook ben ik niet tegen palliatieve sedatie noch euthanasie.
Ik pas palliatieve sedatie toe in die omstandigheid waarvoor het bedoeld is: behandelen van lijden op een sterfbed dat niet op een andere manier goed bestreden kan worden.

Palliatieve sedatie in Nederland (2024)

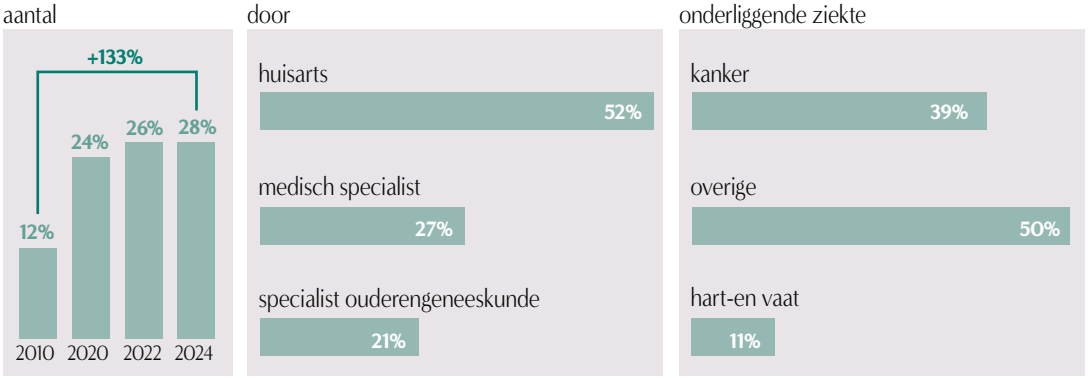

Vierde evaluatie Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding, mei 2023
De Stichting Farmaceutische Kengetallen, geraadpleegd in mei 2025

Deze cijfers zeggen nog niet alles. Want als je kijkt naar het aantal mensen van wie het overlijden verwacht werd – ongeveer 70% van alle sterfgevallen – dan zie je pas de werkelijke omvang: **40% van de mensen in Nederland met een verwacht overlijden sterft onder sedatie.** Meestal betreft het diepe sedatie met de intentie om niet meer wakker te worden tot en met het overlijden. Daar komt nog eens bij dat de getallen van de stichting Farmaceutische Kengetallen het voorkomen van palliatieve sedatie in ziekenhuizen niet heeft meegenomen. Wetende dat ongeveer een kwart van de sedaties in de 2e lijn plaatsvindt, komen we in de buurt van de helft. Het is dus mogelijk dat één op de twee mensen in Nederland overlijdt met sedatie". Sabine Netters vindt dat elk medisch handelen dat een opvallende stijging doormaakt, onderzocht moet worden. Zij stelt ook dat patiënten in de laatste levensfase ook de optie voor pijnstilling moeten kunnen krijgen om hun overlijden wél bewust mee te maken. "Het is goed mogelijk dat er onder tijdsdruk te snel naar palliatieve sedatie gegrepen wordt."
Net zoals in België wordt in Nederland wél euthanasie maar niet palliatieve sedatie geregistreerd.

Marleen Finoulst

Als er weinig hoop is, is er

Crowdfundings voor doodzieke kinderen om een gegarandeerd levensreddende therapie te kunnen volgen in Zuid-Amerika... Hoopvolle berichten van kankerpatiënten die in Duitsland genezing zouden kunnen vinden... Dure vitaminen die het verschil zouden maken... In de zoektocht naar genezing zijn mensen bereid om offers te maken. Dokter Marleen Finoulst (Gezondheid en Wetenschap) ziet dagelijks hoe patiënten zich laten beïnvloeden door malinformatie en slecht advies dat vaak niet alleen gevolgen heeft voor hun gezondheid, maar ook voor hun portemonnee.

altijd fake news...

"Het gebruik van miraculeuze, alternatieve geneeswijzen is niet nieuw", begint ze. "Maar door de manier waarop er nu gecommuniceerd wordt en kan worden, krijgen patiënten op allerlei manieren informatie binnen. Niet alleen via de sociale media, maar ook via publiciteit van instellingen, privé-klinieken, crowdfundingacties en zelfs via wetenschappelijke literatuur."

Medische literatuur

"Je kunt gemakkelijk doorheen sommige claims prikken, maar als we geconfronteerd worden met onbetrouwbare medische literatuur is het natuurlijk anders. Gelukkig is men zich daar steeds meer van bewust. Zo zien we nu al hoe het aantal teruggetrokken publicaties over kankertherapie in sterk stijgende lijn is. Meer dan een op de vijf artikels gaat over pseudokankertherapie. Goed dus dat die artikels worden teruggetrokken, maar weet wel dat die artikels toch nog meer dan drie jaar online kunnen gelezen worden. Een patiënt die vandaag op pubmed gaat zoeken naar therapieën, krijgt dus artikels te zien die al jaren teruggetrokken zijn. Bovendien staat er in een op de twee teruggetrokken artikels moedwillig malinformatie. De malinformatie blijft dus doorgaan."

Instellingen en ziekenhuizen

"Patiënten die op zoek zijn naar behandelingen, komen geregeld bij totaal onbetrouwbare instellingen terecht. Zo wordt thermografie aangeboden als een alternatief voor mammografie. Door temperatuurverschillen in de borst zou borstkanker gedetecteerd kunnen worden. Vrouwen die een mammografie bijzonder oncomfortabel vinden, zouden op die manier toch gescreend kunnen worden. Laat ons duidelijk zijn: als screeningsmethode is thermografie niet geschikt, wat men ook moge beweren." De instellingen die het aanbieden dekken zich in tegen rechtszaken door op hun website een disclaimer te zetten die stelt dat thermografie geen screeningsmammografie kan vervangen. Een dame die klacht indiende mocht dat al aan den lijve ondervinden.

Privé klinieken

"Ooit al gehoord van de website bookingHealth? Je geeft je diagnose in, duidt eventueel een behandeling aan en meteen krijg je het meest geschikte ziekenhuis én de prijs van de behandeling. Privé, uiteraard. Opvallend daarbij is dat er ook privébehandelingen worden aangeboden in publieke ziekenhuizen. Zit daar nog een zekere garantie in, dan vind je die niet in de alternatieve kankerklinieken. Die voeren dure en agressieve recruteringscampagnes, gelardeerd met valse – of op zijn minst toch misleidende – getuigenissen. Onderzoek in de VS heeft aangetoond dat vier op de tien Amerikanen geloven dat alternatieve kankertherapieën kanker kunnen genezen."

Crowdfunding

"Veel uitbehandelde patiënten, ook in ons land, richten al hun hoop op die ziekenhuizen. De behandeling is heel duur en dat merk je aan de tientallen crowdfundinginitiatieven in Vlaanderen. Heel veel vraagstellers zoeken financiële middelen om een buitenlandse behandeling te kunnen betalen. Alleen is er nog van geen enkele van die behandelingen wetenschappelijk bewezen dat ze werkt. In het beste geval geeft de hoop de patiënt een paar weken levensverlenging."

Pseudo kankertherapieën spelen in op hoop

Bijna alle patiënten en families die hun hoop richten op alternatieve kankertherapieën beseffen, vroeg of laat, dat ze via die weg geen genezing zullen vinden. Toch blijven dit soort therapieën heel erg aantrekkelijk. Hoe komt dat?

"Wie geconfronteerd wordt met een ernstige ziekte, zoals kanker, verliest van de ene op de andere dag de controle over zijn eigen leven", verduidelijkt dr. Marleen Finoulst. "De machteloosheid is groot en, zeker bij een slechtere prognose, zoeken mensen houvast en zekerheid. De misinformatie over die alternatieve therapieën geeft hun weer hoop op genezing, als de traditionele geneeskunde dat niet kan. Maar soms kiezen patiënten al meteen na de diagnose voor een bepaalde alternatieve therapie omdat ze angst hebben voor de nevenwerkingen van bijvoorbeeld chemotherapie of bestraling. Die alternatieve therapieën voeden dat met argumenten dat 'natuurlijk veiliger en beter is'. En we moeten eerlijk zijn: alternatieve behandelaars maken vaak meer tijd vrij en geven soms meer emotionele steun. »»

>>> Komt daar bovenop dat de tendens om te zoeken naar een 'holistische benadering' de afgelopen decennia veel populairder is geworden."

Influencers

Een groep die zich steeds zichtbaarder profileert, zijn influencers. Niet alleen influencers die claimen dat ze via allerlei (uiteindelijk onschadelijke) manieren gezonder leven, maar ook influencers met miljoenen volgers die allerlei therapieën aanprijzen. "Een terminale hersentumor doe je niet verdwijnen met gezonde voeding en supplementen zoals de Australische wellness-influencer Belle Gibson beweerde," stelt dr. Finoulst. "Die vrouw heeft nooit kanker gehad, maar lanceerde wel een app en een kookboek. Tot ze helemaal door de mand viel en bleek dat zelfs de donaties die ze verzamelde voor kankerorganisaties, niet eens bij die organisaties terecht zijn gekomen."

Artificiële intelligentie

In Vlaanderen worden we steeds meer geconfronteerd met filmpjes waarin autoriteiten zoals professoren bepaalde therapieën aanprijzen. Alleen gaat het om AI-gegenereerde beelden... Artsen zoals Chantal Mathieu en Marc Van Ranst zijn er twee voorbeelden van. Positief is dat deze BV's juridische stappen gaan ondernemen om dit misbruik een halt toe te roepen. Maar ondertussen blijven die filmpjes wel circuleren...

Koffieklysma's tegen kanker

"De wetenschap loopt wat achter, maar de methode wordt al decennialang gebruikt"

ONZIN

Integratieve oncologie

De discussie over hoe de houding moet zijn tegenover integratieve oncologie, laait inmiddels op. "Kanker wordt ondertussen meer en meer een chronische aandoening", verduidelijkt dr. Marleen Finoulst. "Er komt ook steeds meer aandacht voor omgevingsfactoren zoals vervuiling, maar ook levenskwaliteit. Niet-conventionele therapieën krijgen, hoe dan ook, meer aandacht. Patiënten vragen er ook steeds vaker naar. Integratieve geneeskunde integreert niet-bewezen therapieën in de zorg voor de kankerpatiënt. Dat gebeurt ook steeds vaker buiten de kankerzorg, in de huisartsgeneeskunde bijvoorbeeld. Die populariteit vertaalt zich in wachtlijsten voor cursussen integratieve geneeskunde. Bij artsen zijn de meningen verdeeld. Voor sommigen is het duidelijk: als de patiënt ook een alternatieve behandeling kiest, moet dat kunnen, zolang hij de conventionele behandelingen niet afwijst en zolang hij geen schade lijdt door die alternatieve behandeling. Artsen die een opleiding integratieve geneeskunde gevolgd hebben, moeten hierover uitleg kunnen geven. Anderen zijn de mening toegedaan dat die extra alternatieve behandelingen geen meerwaarde bieden en alleen de portemonnee van de patiënt lichter maken, niet zijn behandeling of aandoening. Ze vinden dat dit de deur openzet voor allerhande niet-bewezen kankertherapieën.'

Hersentumor: chemotherapie en radiotherapie

ONZIN

Via de website bookinghealth.com krijg je meteen een VIPbehandeling in Aken en je weet meteen dat die behandeling pas kan starten als je 49.216 euro op tafel legt. Al krijgt Berlijn nog een sterretje meer (en een paar honderd euro duurder).

Klinische psycho neuro immunologie en nutritionele geneeskunde

Minder bekend, maar wel in opmars, is de klinische psycho neuro immunologie (kPNI) die stelt dat psyche, hormonen en immuunsysteem als één systeem behandeld moeten worden en dat ziekte een uiting is van een onevenwicht in deze systemen. Alleen weet vandaag nog niemand hoe de vork hier aan de steel zit, laat staan dat er al werkzame behandelingen bestaan. Toch beweert KPNI het tegendeel. Het feit dat kPNI van SKEPP de prijs van de Skeptische Put heeft gewonnen, zegt alles. Die prijs wordt verleend aan een bijzonder talent die de burger doet geloven dat men de code van de menselijke gezondheid gekraakt heeft, terwijl vooral de code van de marketing geoptimaliseerd werd. Ook nutritionele geneeskunde en orthomoleculaire geneeskunde genoemd, richt zich op het gebruik van respectievelijk voeding en voedingssupplementen om de gezondheid te verbeteren en ziekten te voorkomen. "Voeding speelt zeker een rol in het kader van gezondheid, maar je zult er echt geen kanker mee genezen", zegt dr. Marleen Finoulst.

Over mythes en meer onzin

En dan zijn er natuurlijk de mythes. Vaak in het leven geroepen om mensen/patiënten het gevoel te geven dat ze controle hebben over hun leven en hun aandoening. "Dat kanker besmettelijk is

en dat je alleen kanker kunt krijgen als er kanker in de familie zit, zijn mythes die langzamerhand wel doorprikt zijn. Maar er zijn nog altijd kinderen met kanker die een totaal suikerverbod van hun ouders krijgen opgelegd omdat die – helemaal te goeder trouw – menen dat suiker kanker erger maakt. En ja, suiker maakt kanker agressiever, maar enkel in een laboratoriumschaaltje. Alleen vertraag je de kankergroei niet door geen suiker te eten. Als je weet dat onze lever dagelijks zowat 200 gram suiker produceert, dan heeft suiker in voeding beperken weinig zin."

Maar er zijn nog meer mythes. Zoals het feit dat een negatieve attitude de kans op overlijden vergroot. Maar ook de mythe dat mobiele telefoons kanker veroorzaken, is al lang strikt wetenschappelijk weerlegd. Net zoals deodorant borstkanker zou veroorzaken. In de zoektocht naar het waarheidsgehalte van die claims zijn miljoenen euro's en dollars naar wetenschappelijk onderzoek gegaan, zonder dat er ook maar enig bewijs is gevonden.

Crowdfunding

Crowdfunding doet een beroep op de menselijke empathie om geld binnen te halen. Daarbij worden valse getuigenissen en profielen om medelijden op te wekken niet geschuwd.

ONZIN

_ Désirée De Poot & Wim Distelmans

Eerste hulp bij misinformatie over het levenseinde

Fake news, nepnieuws of misinformatie: steeds meer Vlamingen zijn ongerust over wat ze online tegenkomen. Meer dan de helft (56%) maakt zich zorgen over wat echt en nep is, blijkt uit het Digital News Report van Reuters Institute. Vorig jaar was dat nog 'maar' 45%. Maar waarover gaat het precies? Concreet gaat het om verkeerde of misleidende informatie, al dan niet doelbewust verspreid. Helaas maakt dit deel uit van het digitale landschap waar we allemaal gebruik van maken.

Ook over het levenseinde circuleren misleidende berichten. Gelukkig kun je daar iets aan doen: deCheckers toont je hoe.

Euthanasie in complottheorieën

"Schokkende video stelt voor senioren te euthanaseren voor kinderen", zo luidt een viraal bericht van een nepnieuwssite. Daarbij staat een zogenaamde promofilm waarin verschillende senioren zeggen dat er te veel mensen op aarde zijn en dat zij hiervoor wel een stap opzij willen zetten. Zo duiken de laatste jaren wel meer complottheorieën op die euthanasie voorstellen als onderdeel van een vermeende agenda van internationale elites. Die zouden kwetsbare groepen bewust willen elimineren. Valse citaten en verdraaide berichtgeving worden gebruikt om te suggereren dat euthanasie niet langer een individuele keuze is, maar iets wat van bovenaf wordt opgelegd. Volgens deze theorieën zou dit in Nederland al gebeuren en zou zelfs de paus verplichte euthanasie aanraden.

> "Door een eenvoudige zoekopdracht kan je vaak zelf nagaan of de informatie klopt."

Deze schadelijke theorieën ondermijnen het publieke debat over het levenseinde door een vertekend beeld te geven van de euthanasiewetgeving. Ze creëren verwarring voor patiënten en hun familie, en zorgen voor wantrouwen in de zorgverlening.

Gelukkig kunnen we er iets aan doen

Het goede nieuws? De laatste jaren hebben verschillende media »»

ingezet op factchecken: journalisten controleren opvallende beweringen aan de hand van betrouwbare bronnen. Factcheckers geven op een toegankelijke manier de juiste feiten weer en helpen zo de verspreiding van misleidende verhalen te stoppen.

Hoe kun je zelf misinformatie leren herkennen?

Deze drie tips van deCheckers helpen je op weg.

Pauzeer bij een opvallend bericht. Vragen als “Klopt dit wel?” en “Welke emoties voel ik bij dit bericht?” helpen te vermijden dat je iets te snel voor waar aanneemt en verder deelt.

Evalueer de boodschapper. Komt de informatie van influencers en zo ja, hoe betrouwbaar is die dan? Of komt ze van wetenschappers en medische deskundigen (échte weliswaar, geen fraudeurs die zich voordoen als arts) die gebonden zijn aan ethische principes? Door een eenvoudige zoekopdracht kan je vaak de motivatie van de boodschappers achterhalen: zijn ze verbonden aan een betrouwbare instelling of zit er een politieke of economische agenda achter, zoals middelen willen verkopen waarvan het effect niet is bewezen?

Controleer de context. Met toegankelijke tools kan je zelf nagaan of een video of foto klopt. Je kunt bijvoorbeeld een omgekeerde zoekopdracht uitvoeren – een methode waarbij je zoekt op het internet met een foto in plaats van met gewone tekstwoorden. Door een beeld te uploaden op Google Lens zie je waar de video nog online opduikt, zodat je de oorspronkelijke herkomst ervan kunt opsporen. Zo ontdek je dat de zogenaamde promofilm voor euthanasie bedoeld was als satire, maar nadien gedeeld werd alsof hij echt is.

Over deCheckers

- is een vzw die mensen wil stimuleren en helpen om feit van fictie te onderscheiden en misleiding te bestrijden.
- Missie: Vlamingen sensibiliseren en weerbaarder maken tegen online misleiding.
- bundelt op één plek – deCheckers.be – de meest recente factchecks van partners zoals VRT NWS, Knack en Factcheck.Vlaanderen.
- deelt tips en inzichten over hoe je jezelf en anderen kunt wapenen tegen misleiding.
- verbindt een netwerk van professionals en vrijwilligers tegen fake news en voor vertrouwen in feiten en in elkaar.

Twijfel je ergens aan?

Of heeft een patiënt, vriend of familielid twijfels? Kijk eens op deCheckers.be of je een factcheck vindt. Schrijf je in op de nieuwsbrief en blijf op de hoogte van de laatste factchecks en inzichten om echt van nep te onderscheiden. Heb je een vraag, wil je zelf iets laten checken of meehelpen voor anderen? Vul dan het formulier in op de website of laat het weten via info@decheckers.be. Volg deCheckers ook op Instagram, LinkedIn en Facebook.

Wil je hier dieper op ingaan?

Je kunt bij deCheckers een workshop of lezing op maat boeken. Daarin ontdek je hoe je betrouwbare informatie vindt in de digitale jungle van vandaag. Sommigen woonden al de lezing bij die Jan Jagers van deCheckers gaf tijdens de studiereis met LEIF, op 14 mei in Roemenië. In oktober volgt daarvan een nieuwe editie.

__ Jan Jagers & Ferre Wouters

Nepnieuws herkennen en ontkrachten

© Gwenny Cooman

De “Schenking van Constantijn” (Donatio Constantini) werd lange tijd beschouwd als een authentieke oorkonde van keizer Constantijn de Grote (272-337). Uit dankbaarheid voor zijn doop en genezing schonk de keizer aan de paus het gezag over alle christelijke kerken. Daar bovenop kende hij hem ook de wereldlijke macht toe over Rome en grote delen van het West-Romeinse rijk. De tekst dook op in de achtste eeuw en oefende vanaf de elfde eeuw grote invloed uit op de politieke situatie in middeleeuws Europa. Opeenvolgende pausen gebruikten het om hun wereldlijk gezag en territoriale aanspraken te rechtvaardigen. Maar in de vijftiende eeuw toonde de Italiaanse humanist en filoloog Lorenzo Valla taalkundig aan dat het document onmogelijk uit de tijd van Constantijn kon stammen. De oorkonde bleek een vervalsing uit de achtste eeuw.
Kortom: nepnieuws. Het is van alle tijden en kent talloze gedaantes. Propaganda, misleiding, fraude, leugens, roddels, laster, geruchten, stadslegendes, complottheorieën en hoaxes: het zijn allemaal variaties op hetzelfde thema.
In onze tijd lijkt nepnieuws alomtegenwoordig, maar dat was in het verleden niet anders. Wat nieuw is, zijn de snelheid en de technologische middelen waarmee het zich verspreidt. Denk aan *deepfakes*: door kunstmatige intelligentie gemaakt geluids- of beeldmateriaal dat de indruk wekt dat iemand iets zei of deed, terwijl dat niet echt gebeurde. *Deepfakes* kunnen zeer realistisch en bijzonder schadelijk zijn. Ze tasten de reputatie van mensen aan en vergemakkelijken financiële fraude en andere vormen van criminaliteit. Bovendien ondermijnen ze het vertrouwen in objectieve, waarheidsgetrouwe informatie.
Maar dat geldt uiteindelijk voor al het nepnieuws dat er overtuigend uitziet, van de Schenking van Constantijn tot het gerucht dat de Amerikaanse verkiezingen in 2020 gestolen waren; van de dagboeken van Hitler die *Stern* publiceerde tot het verzinsel dat het in België volstaat om levensmoe te zijn om euthanasie te verkrijgen.
Het vergt hard werk om al die valse informatie te onderzoeken én te ontkrachten. Factcheckers draaien overuren. Het is absoluut noodzakelijk dat experts de juistheid van uiteenlopende beweringen onderzoeken en misinformatie en desinformatie doorprikken waar dat nodig is. Maar vaak lijkt het alsof ze dweilen met de kraan open. Daarom moeten we ook de *psychologische redenen* onderkennen die ons kwetsbaar maken voor nepnieuws. Begrijpen hoe desinformatie ons denken beïnvloedt, kan ons er beter tegen wapenen. Ik vergelijk dit graag met optische illusies. De Müller-Lyer-illusie blijft zich voordoen, ook al

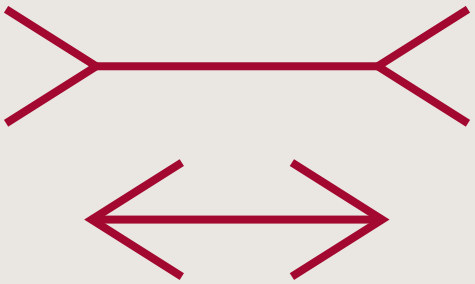

weten we dat de twee lijnen even lang zijn. Maar het inzicht in de aard van de illusie, behoedt ons voor een verkeerde interpretatie van wat we zien. Op analoge wijze moeten we nepnieuws herkennen en ontmaskeren alvorens het zijn schadelijke invloed uitoefent. Nepnieuws is gevaarlijk: het ondergraaft het functioneren van onze democratische instellingen.

_ Johan Braeckman

agenda

Vorming "Palliatieve zorg voor mensen met een verslavings-problematiek"

_ Datum

maandag 7 december 2026 van 13u tot 16.

__ Locatie

W.E.M.M.E.L.,
Expertisecentrum Waardig Levenseinde,
J. Vander Vekenstraat 158,
1780 Wemmel

_ Info en inschrijvingen

www.palliatiefnetwerkomega.be

Basismodule palliatief referent (in het kader van postgraduaat palliatieve zorg)

_ Data

8 donderdagen van 9u tot 16u30
- 24 september 2026
- 1, 8, 15, 22 en 29 oktober 2026
- 12 en 19 november 2026

__ Locatie

Odisee Hogeschool,
Warmoesberg, 1000 Brussel

_ Info en inschrijvingen

https://www.odisee.be/postgraduaat-palliatieve-zorg

PALM opleiding voor Medici en Masters

_ Data

5 zaterdagen van 9u tot 16u
- 26 september 2026
- 21 november 2026
- 23 januari 2027
- 20 februari 2027
- 20 maart 2027

__ Locatie

W.E.M.M.E.L.,
Expertisecentrum Waardig Levenseinde,
J. Vander Vekenstraat 158,
1780 Wemmel

_ Info en inschrijvingen

info@palliatiefnetwerkomega.be

het Palliatief uurtje

Het palliatief uurtje: Mondzorg in de palliatieve fase

_ Datum

Maandag 26 oktober 2026 van 14u tot 15u

__ Locatie

online

_ Info en inschrijvingen

www.palliatiefnetwerkomega.be

Vorming "Diversensitief communiceren in palliatieve zorg: Hoe doe je dat?"

_ Datum

dinsdag 10 november 2026 van 13u tot 16u

__ Locatie

W.E.M.M.E.L.,
Expertisecentrum Waardig Levenseinde,
J. Vander Vekenstraat 158,
1780 Wemmel

_ Info en inschrijvingen

www.palliatiefnetwerkomega.be

Communicatie in palliatieve zorg (3-daagse opleiding)

_ Data
- 16 november
- 24 november
- 8 december

van 9u30 tot 16u30

__ Locatie

W.E.M.M.E.L.,
Expertisecentrum Waardig Levenseinde,
J. Vander Vekenstraat 158,
1780 Wemmel

_ Info en inschrijvingen

www.palliatiefnetwerkomega.be

partners